

Анна Павліченко

ПАЗЛИ ЖИТТЯ

історичний роман

Київ

УДК 821.161

П12

Павліченко Анна

П12 Пазли життя : історичний роман. Київ : Видавництво Ліра-К, 2023. 212 с.

ISBN 978-617-520-517-4

Події роману описують українсько-російсько війну, від Майдану, під час АТО повномасштабного вторгнення. Головна героїня Ліля - медикиня, учасниця Майдану та АТО, у неї виникають дивні дежавю, і бажання розгадати таємницю свого мозку. Другий герой Юра - Юрист, учасник Майдану, доброволець, борець за справедливість. Вони ходять одними шляхами, допомагають державі, але тривалий час не перетинаються між собою.

Герої отримують поранення в зоні АТО повертаються до Києва, знайомляться. Після операцій Ліля розкриває причину своїх дежавю, відновлює жахливі події в пам'яті. Юра вже її чоловік, вдруге іде добровольцем на війну і зникає під час виконання бойового завдання. Лілі нав'язують що він загинув, але вона не здається - відчуває що живий, вірить. Також змальовані історії інших персонажів: сучасних герої, в волонтерів, музикантів, медиків, жителів Маріуполя...та героїв з минульщини Махно... Пейзажі Києва та Донбасу. Простежується сюжетна лінія зв'язок із Всесвітом, описано через призму квантової фізики, зв'язок між героями на відстані подібний до моторошної заплутаності описаної Анштайном.

УДК 821.161

ISBN 978-617-520-517-4

© Павліченко А., 2023

© Видавництво Ліра-К, 2023

Пролог

Таємничий зв'язок на відстані чи частини одного цілого?

Майже сто років тому геніальний Айнштайн проводив дослід з фотонами. Він помітив, що два або більше об'єкти, які перебувають у квантовому стані (будь-яка фізична система є квантовою, включно із Всесвітом), взаємодіють один з одним – це квантові пари (а може, взаємодіють не лише фотони, а й птахи, люди, супутники?). Навіть коли фотони перебувають на відстані, вони взаємодіють. Його дослід вказує, що байдуже, на яку відстань фотони рознесені в просторі, – вони зберігають здатність перебувати в однаковому стані. Зміни в одній системі (у стані одного об'єкта) миттєво позначаються на системі, що з нею пов'язана (це ніби ми взяли близнюків з однієї клітини та бачимо, як

вони грають в одну гру, перебуваючи в різних кімнатах). Збереження зв'язку помітне навіть після складної історії руху частинок (після переміщення близнюків у різні місця вони однаково смоктатимуть пальці – чи то у ванні, чи під час поїздки в авто. Мама може бути спокійна, що навіть на відстані вони однаково грають чи плачуть).

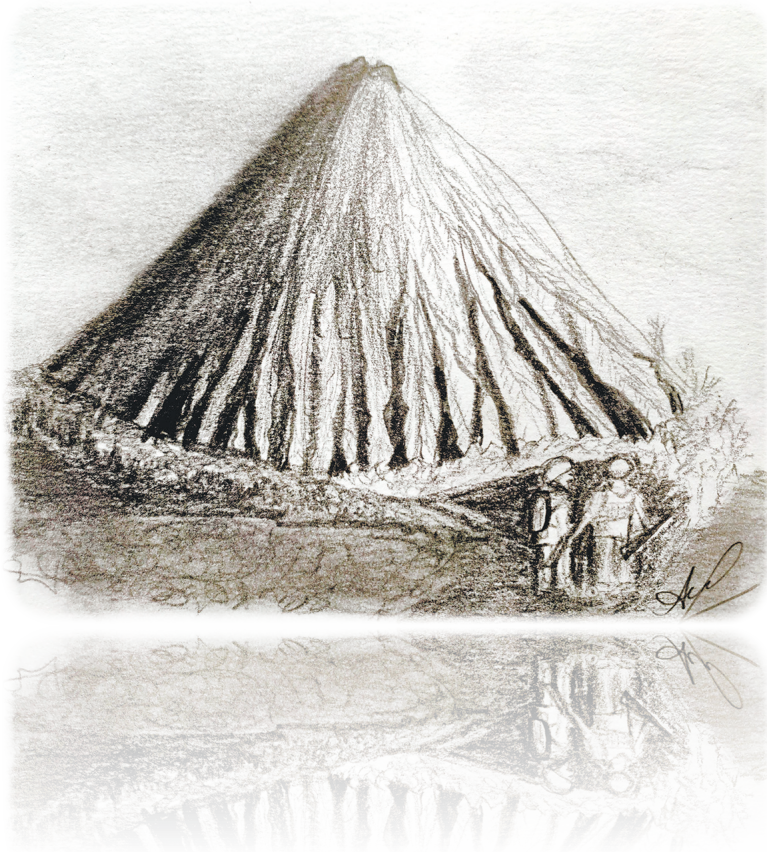
Альберт Айнштайн назвав це заплутаністю: якщо частинки опиняться в заплутаному клубку, то, «смикнувши за одну нитку», ми зможемо визначити стан іншої. Основа геніальної теорії квантової заплутаності – те, що об'єкти пов'язані між собою, здатні обмінюватись інформацією на відстані й водночас зберігають постійний зв'язок. Айнштайн назвав це моторошною взаємодією на відстані.

Але він гадав, що помилився, бо будь-яке передавання інформації не може бути швидшим за швидкість світла. Вважав, що це суперечить теорії відносності. Він сам висміював свою теорію. Та теорію прихованих параметрів урахували пізніше, і донині його «заплутаність» працює у квантових комп'ютерах, космічній галузі.

На жаль, ми не дивимося на процеси збоку – поглядом спостерігача або філософа. Усе, що відбувається, – не окремі буденності, люди чи дати. Це одне ціле сплутаності об'єктів і їх-

ньої взаємодії в просторі та часі, що й наповнюють Всесвіт.

Завдяки квантовим дослідженням наука щодня відкриває світ. Хтозна, можливо, попереду нас чекає відкриття паралельних світів чи усвідомлення нових моторошних взаємодій.

Терикон десь під Бахмутом, замальовка, 2015 рік

Частина I

КВАНТОВА ЗАПЛУТАНІСТЬ

Машина часу — пункт призначення

Було спекотне літо. Бажання єдине: прохолоди. Та де ж її шукати? Можливо, випити квасу чи пірнути в річку? «ЛАЗ» повіз у напрямку Дніпра. Спека розплавлявала асфальт, точніше його залишки, а вибоїни дорогою нагадували про напрямок Артемівськ¹ – Дебальцеве. Калейдоскоп пейзажів, ніби картини різних епох, змінювали один одного. Уздовж узбіччя – смуга зеленки, за якою – безкрая чорна рілля вже скошеного жита. У повітрі стояв запах ґрунту, якій доносився крізь вікно, тривожний запах свіжої землі... За ним – краєвиди незрівнянних соняшників-красенів під блакитним небом, ніби незалежний прапор. А далі – кукурудзяні поля із сухим пожовклим листям, що шаруділи на вітрі, як шепіт донощиків часів хрущовської відлиги. Далі до півдня сухий пісок на узбіччі дороги підняв куряву.

¹ Нині Бахмут. – Тут і далі прим. ред., якщо не вказано іншого.

Автобус заїхав до акацієвих алей, що чергувалися з тополевыми. Пух летів, як ватяний сніг, засліплював очі й забивав ніс. Той пух нагадав Лілі дитинство – дежавю... Здавалося, що зараз вона все згадає і все дізнається, тільки б не втратити ниточки. Та металеві великі ворота, пофарбовані ядуchoю синьою фарбою, заборонили спогади. Колись такою фарбою любили заливати всі паркани та майданчики республіки, всі стіни, під'їзди й багато іншого, бо червона фарба скінчилася. Червоний колір майорів лише на великих металевих літерах «НПФ», таких же горбистих від нескінченних нашарувань фарби. Три великі горді літери індустрії феросплавів. Але тут, серед лісу тополь та акцій, не було виробничих потужностей. Тут створили всі умови для відпочинку радянської людини. Велике поле для гри в баскетбол вистелене величезними бетонними плитами, кільце без лузи й зайвої естетики та іржавий щит без фарби – максимум практичності.

Далі – альтанки, ряди довжелезних дерев'яних столів і лавок, накриті навісом, для приймання їжі на свіжому повітрі. Та що там, за цими столами на величезній галявині можна було зібрати люд святкувати весілля! Але фарбу змили дощі, і чорне дерево більше не нагадувало святкову трапезну. Цілковита тиша й сум чаїлися на цій базі.

Автобус зупинився біля великого корпусу – мабуть, центральної будівлі. Величну двоповерхову будівлю побілили вапном поверх синьої фарби. Вікна були без фіранок, і крізь них проглядала темнота. Зліва відкривався краєвид на тиху гавань Дніпра. Піщаний пляж, усіяний пухом та насінням тополі, порослими кущами трави. Посеред нього на опорах синіх труб стояли великі навіси з шиферу – декілька душових і роздягалень з того ж синього горбистого металу. Доріжки були бетонні.

Їх зустріла похмура будівля сімдесятих років з червоної цегли. Вікна двоповерхового будинку були затулені колись полакованими дерев'яними віконницями. Нещадне, палке сонце виїло всі кольори, додавши дереву барв чорної зимової сирості. Горище прикрашала таємнича кругла конструкція – каркас від серпа й молота.

Центральний вхід закрили ґратами з металевими квітами, відлитими з благородного олова. Угорі виднілася табличка «Котедж феросплавного цеху № 1». Здавалося, що на зустріч тобі вийдуть феросплавники і, змінивши свою робу на купальний костюм, пірнуть у воду. На першому поверсі була веранда з довгими столами та лавами для колективних посиденьок. Далі – кімната з холодильниками й рукомийниками. Вхід у помпезний хол із двома гранітними прогонами та балконом, що підводив до номерів другого поверху. Зверху на гранітній стіні виднівся напис яскраво-червоною, ще не вицвілою фарбою:

«Товарищи, домик построен руками рабочих цеха, просьба беречь это богатство»².

Усе, як у найкращих санаторіях-профілакторіях розвалені держави. Поручні балкона були відлиті з олова з квітами та птахами і своєю ніжністю не вписувались у цю епоху. Двері в кімнату обшили дубовою вагонкою, яка вже потемніла. Усю кімнату обшили тією ж вагонкою на метр, а далі виклали блакитні плити, схожі на пластикові. Ліжко, як властиво спальні радянської людини, було панцирне, зі смугастий ватним матрацом, але широке й просторе. Балкон – із краєвидом на гавань. Мабуть, кімната начальника цеху. Стіл та стільці одної епохи. Усе зроблено на совість руками працівників. Тут навіть був холодильник «Дніпро», розетка для радіо й біло-жовта розетка для електроприладів. Штора теж синя – схоже, червоні кольори змінилися на холодно-сині після смерті вождя, й епоха відлиги тягла холодом. На стіні в рамі під склом – перелік речей з інвентарним номером. Текст на папері – з-під друкарської машини. Сам папір поховк, проте не вицвів. Та з переліку в кімнаті бракувало портретів... Двері кімнат були розміщені так, що в будь-якому разі перетнешся з сусідом. Більшість кімнат розрахована на чотирьох осіб.

² «Товариші, будиночок побудований руками робітників цеху, прохання берегти це багатство».

Спільні столи, душові кабіни, туалети – усе в будівлі буцімто було колективною власністю. Та це тільки спільний простір, де мешкають радянські люди. Він просякнутий ідеєю колективності без права на окреме життя. Місце ніби існувало поза простором і часом.

Ліля застигла на місці, зупинивши погляд на стіні, і прошепотіла сама до себе:

– Щось мені тут знайоме...

Щось створювало феномен уже побаченого чи пережитого, але розгублене обличчя видавало: їй було важко вловити, що відбувалося. Вона зробила крок, подивилася зі свого балкона вдалину на хвилі Дніпра й тополі, що розгойдувалися на вітрі. Під балконом побачила залізний дитячий майданчик з облупленою фарбою, схожий на той, що був у радянських дитячих таборах. Навколо на стовпах стояли залізні рами для транспарантів – чи то, може, змиті портрети Леніна. Час зупинився на тому місці, коли ще була молода її бабуся. Єдине, що нагадувало про сучасність, – синя чашка на віконній рамі, з якої пахло розчинною кавою. Тут не виникало бажання змінити щось. Було байдуже на дні тижня, існував лише незмінно сірий бетон і синя багатшарова фарба.

Пролунав голосний свисток і заклик:

– Збираємося в холі!

Хтось ніби штурхнув її за плече та виштовхнув зі сну. Почулася рідна мова серед радянської епохи! Шум і галас дітей заповнювали все навкруги.

- Дивися, це схоже на наш дитячий табір. Усі з речами, - сказала колежанка Оксана. - Усі швидко зібралися, ніби на свисток у «Пласті» прибігли.

- Так, але шкода, що діти не в «Пласті» відпочивали... Це можна прочитати в їхніх поглядах, - промовила Ліля і ще міцніше стисла в руках горнятко кави.

- Так. Погляди дорослих дітей, - Оксана задумливо подивилася та зупинила погляд на хлопчику, який сидів на лаві й не грав.

- Ми з ними теж дорослішаємо. - Погляд Лілі був холодним. Вона сьорбнула кави.

- Допивай уже. Це, певно, третя за сьогодні? Може, час до роботи? А то одну каву і п'єш.

- Тому і п'ю, що ніколи виспатись.

- Я буду на другому поверсі. Сьогодні їх двадцять три в нас.

- Це хороша подія. Скоро вони побачать дім.

Епоха не зникла. Вона тут, у цих стінах, у кожній деталі, не торкана сучасністю. Навіть найсвіжіші дрібниці датувалася кінцем вісімдесятих. Профілакторій неподалік Нікополя не зачепила й війна. Здавалося, тут не існувало часу або цей простір був поза часом і фізики ще опишуть невидиму матерію, що є для нас одночасно і простором, і часом, або, можливо, квантову мандрівку в паралельний світ.

Починався листопад

Ліля вийшла з відділення й зачинила двері на ключ-гранку, який був дуже схожий на стару віконну ручку. Ців'я ключа мало форму ромба. Двері відділяли оббитий дерев'яною вагонкою коридор від прогону. Вираз обличчя Лілі змінився на той, коли вона відчула дежавю. Мабуть, тут теж було щось знайоме, чого вона не могла відшукати в мозку. Фактура стін та сходи – такі ж, як у більшості лікарень, не ремонтаних з вісімдесятих. Коли вона проходила крізь двері, звернула увагу на незвичні замки, стійкий запах хлору й зовсім легкий – хлорпромазину. Ліля щоразу поверталася сюди, продовжувала проводити свої дослідження та інтерв'ю з дітьми, що були заручниками хвороби й цього приміщення. Вона була зовсім юною, але вже тоді намагалася шукати наукові докази. Найбільше манило бажання розгадати таємницю, що криється в її мозку. Та зараз Ліля не мала часу, тому що після роботи йшла на площу.

Був листопад 2013 року. У центрі міста – сутичка. Міліція жорстоко побила студентів на

мітингу за вступ у ЄС. Люди почали масово збиратися на майдані Незалежності. Одні збиралися на підтримку ЄС, інші – на захист побитих студентів. Небайдужі патріоти хотіли щось змінити, та стояли й проплачені для масовості люди. Диванна публіка була переконана, що дійство створили штучно, за технологіями, що виправдали себе в совку чи сьогоденній Північній Кореї. Або що протестувальників підкріпили речовинами в чаю чи розпиленими часточками в повітрі. Масовість зібрань – феномен, що сам собою впливає на нейронні структури. Викидає в кров ендорфіни, породжує ейфорію. І це відчуття «щастя» було більшим за матеріальну винагороду, тому масовість зібрань потенціювала³ ефект корисної ідеї.

Це нагадало дослід з фізіології, коли до миші під'єднали електрод, що стимулював певну ділянку мозку – блакитну пляму⁴. Це спричиняло викид ендорфіну й викликало в миші відчуття, подібне до оргазму. Інший кінець дроту приєднали до педальки, яку миша могла натискати за власним бажанням. Звісно, їй важко було контролювати себе, і вона помирала від виснаження, але щаслива.

Щоб люди не вмирили так швидко від щастя, треба було збалансувати медіатори й додати

³ Посилювала дію.

⁴ У лімбічній системі.